

Ilmastonmuutoksesta ON MAHDOLLISTA SELVITÄ

Professori Markku Ollikaisen mukaan Suomi on noussut ilmastonmuutoksen vastaisessa taistelussa eturivin maiden joukkoon. Teknologian kehittyminen on suureksi avuksi. Ollikainen pitää nuoria merkittävänä muutosvoimana.

Ilmastonmuutos on tämän hetken suuri haaste ja keskustelunaihe. Maapallo lämpenee kiihtyvällä vauhdilla. Kun ilmastonmuutos etenee, siitä seuraa ankarampaa kuivuutta, lisääntyviä rankkasateita ja voimistuvia hirmumyrskyjä. Lisäksi lumi ja jäätiköt vähenevät, merenpinta nousee ja eliölajeja katoaa.

Ilmastonmuutoksen välillisiä seurauksia voivat olla mm. yhteiskunnallisten levottomuuksien ja epätasa-arvon lisääntyminen, ruuantuotannon vaikeutuminen, sairauksien esiintymisalueiden leviäminen, kasvava taloudellinen epävakaus ja ihmisoikeuksien aiempaa huonompi toteutuminen.

Helsingin yliopiston ympäristöekonomian professori Markku Ollikaisen mukaan hyvä uutinen on se, että tilanne ei ole mitenkään toivoton, sillä teknologian kehitys mahdollistaa päästöjen merkittävän vähentämisen.

– Kasvihuonekaasupäästöjen vähentämisen kanssa on kuitenkin valtava kiire. Maapallo on pysyvästi aiempaa lämpimämpi ja merenpinta korkeammalla tasolla. Vaurioitta emme selviä, mutta selviämme kuitenkin.

Ollikainen toimii puheenjohtajana Suomen ilmastopaneelissa. Valtioneuvoston nimittämä ilmastopaneeli edistää tieteen ja politiikan välistä vuoropuhelua ilmastokysymyksissä. Ollikaisen mukaan suurin vastuu maapallon pelastamisesta on valtioilla, erityisesti poliitikoilla.

– Iso osa meidän yksittäisten ihmisten aiheuttamista ilmastopäästöistä riippuu pitkälti siitä, millaisiksi järjestelmämme on luotu. Erityisesti energiankäyttöön liittyvät järjestelmää korjaavat toimenpiteet ovat nopea ja edullinen tapa vähentää päästöjä. Kiivihiltä ja muita fossiilisia polttoaineita on syytä välttää energiantuotannossa.

Kuva: Lehtikuva/Vesa Moilanen

Suomen ilmastopaneelin puheenjohtaja Professori Markku Ollikainen pitää maapallon tilaa huolestuttavana, mutta kasvihuonekaasujen päästöjä vähentämällä selviämme, tosin vaurioin.

Ollikainen toteaa, että yksilöilläänkin on mahdollisuus vaikuttaa ilmastonmuutoksen hillitsemiseen. Hänen mukaansa erityisesti liikennemuotojen valinnoilla on merkitystä. Ollikaisen mielestä ruokaan liittyvillä valinnoilla on varsinkin välillistä merkitystä.

– Ruokahankinnoilla voi antaa kaupan kautta signaalia siitä, minkä tyyppistä ravinnontuotantoa itse arvostaa. Esimerkiksi jotkut maidontuottajat ovat ihmetelleet kysynnän vähentämistä ja syyttäneet tilanteesta kauppoja. Nämä ovat sitten kertoneet, että kauramaidon kysyntä on kasvanut. Näin kuluttajan valinnat ovat antaneet tuottajille mietittävää.

Ollikaisen mielestä kuitenkin maataloustuotannon suorien päästöjen vähentämisellä on yksilön valintoja

suurempi merkitys ilmastonmuutoksen hillitsemisessä.

VAIKUTTAMISEN MAHDOLLISUUKSIA on monia. Joillakin on painavia kantoja siihen, millaisia ruoka- tai muita kulutusvalintoja toisten pitäisi tehdä, jotta ilmastonmuutosta voitaisiin torjua.

– Aina näillä keskustelijoilla ei ole tiedossa, mitkä asiat ilmastonmuutokseen oikeasti vaikuttavat ja miten paljon. Olisi tietysti hyvä, jos kantaa ottavat pystyisivät näyttämään, miten heidän vaatimansa toimenpide oikeasti vaikuttaa päästöihin.

Ollikaisen mukaan myös medialla on asiassa iso vastuu. Median on pyytävä faktoissa, jotta asioita käsiteltäisiin oikealla tavalla.

– Lisäksi ilmastonmuutoksesta käy-

Kirkon Ulkomaanavun nuorisoverkosto Changemaker osallistui joukolla ilmastomarssiin keväällä 2019.

tävään keskusteluun saattaa osallistua ihmisiä, joille vahvojen rintamalinjojen muodostumisesta on etua, ja tämä kannustaa asioiden kärjistämiseen. Yhteiskunnalliseen keskusteluun on monenlaisia motiiveja.

Monet nuoret ovat tarttuneet aktiivisesti ilmastonmuutosongelmaan. Viime aikoina on keskusteltu myös ilmastoahdistuksesta, johon voi liittyä esimerkiksi syällisyyttä, vihaa ja surua. Etenkin nuoret ovat kärsineet ilmastoahdistuksesta.

– Nuorten innostus ja ennakkoluottomuus on aivan uskomaton luonnonvara. Olennaista on, että mahdollinen ahdistus ei kääntyisi masennukseksi vaan toiminnaksi. On tärkeää tuoda esiin sitä, että ongelma voidaan ratkaista yhteisillä ponnistuksilla.

Ollikainen toteaa, että vaikuttamiseen on monenlaisia vaihtoehtoja. Omien kulutusvalintojen lisäksi esimerkiksi kansalaisjärjestöt tarjoavat mahdollisuuden vaikuttamiseen.

– Myös kaikista puolueista löytyy ihmisiä, jotka ottavat ilmastoasian vakavasti – kuten myös niitä, jotka eivät ota sitä niinkään vakavasti. Ilmastonmuutoksesta huolestunut voi joka tapauksessa löytää vaaleissa monta hyvää ehdokasta. Tärkeää on, että nuorten keskuudesta nousee henkilöitä, jotka osaavat verbalisoida hyvin nuorten tunteja, ja välittää niitä päättäjille.

Ollikainen tuo esiin myös mahdolliset aikahorisontteihin liittyvät erot, jotka tuovat jännitteitä eri sukupolvien välille.

– Vanhempi sukupolvi ajattelee helposti niin, että heidän elinaikanaan ei tapahdu kovin suurta muutosta. Nuoret ihmiset taas voivat pohtia, onko maailmaa enää nyky muodossa olemassakaan, kun he itse ovat vanhoja. Osa vanhemmasta sukupolvesta suhtautuu vähätellen, kevyesti tai löysäillen nuorten huoleen.

– Minun sukupolveni asenteissa on paljon korjattavaa, Ollikainen toteaa.

OLLIKAISEN MUKAAN Suomi on noussut viimeisen viiden vuoden aika-

Kuva: Jonas Viström

na ilmastonmuutoksen vastaisessa taistelussa eturivin maiden joukkoon

– Tietysti päästömääriä pitää jatkosakin vähentää. Ennen kaikkea politiikkamme on ollut linjakasta.

Ollikaisen mielestä Suomi ja muut Pohjoismaat ovat ehkä paras esimerkki siitä, että stabiili, demokraattinen yhteiskunta pystyy hoitamaan fossiilitalouden alasajoa onnistuneesti.

Teknologian kehitys mahdollistaa päästöjen merkittävän vähentämisen.

– Jos nykyinen hallitus onnistuu toteuttamaan ohjelmansa, olemme maailman mittakaavassa todella linjakas maa.

Ollikaisen sanoo, että Suomen keskeiset ilmastonmuutokseen liittyvät haasteet koskevat maankäyttöä ja maanviljelystä. Maanviljelyn ilmasto-päästöt ovat suuret. Myös metsäkato aiheuttaa Suomessa isot päästöt.

– Meidän pitäisi pystyä parempaan. Metsäkato tulisi pysäyttää ja turvemaiden päästöt tulisi saada hallintaan.

Ollikainen toteaa Suomen olevan myös korkean osaamisen maa. Energiatuotantoon ja -tehokkuuteen on löytynyt kaupallisesti kilpailukykyisiä ratkaisuja. Suomessa on tehty pätevää tutkimus- ja kehitystyötä.

– Suomessa niin energiatehokkuus

kuin älykkäät sähköverkotkin ovat kehittyneitä.

Uusina tutkimuskohteina ovat esimerkiksi Wärtsilän ja Nesteen hankkeet, joissa selvitetään metanolin tuottamista uusiutuvan energian ja veden avulla hiilidioksidipäästöistä ja jätemuovista.

– Metanoli sopii erinomaisesti liikenteen polttoaineeksi synteettisenä kierrätyspolttoaineena. Jos onnistumme ratkaisemaan tällaisia kysymyksiä, voimme kenties tuottaa polttoainetta laivoille ja lentokoneille siten, ettei öljyä tarvita.

Yksi läpimurtoon tähtäävistä hankkeista on teräksen tuottaminen vetypelkistyksen avulla.

– Myös tällä SSAB:n ja Vattenfallin hankkeella olisi globaalisti suuri merkitys.

Ollikainen mainitsee kolmantena mahdollisuutena hiilidioksidin talteenoton, varastoinnin ja uudelleen käytön sellutehtaiden hiilidioksidipäästöistä.

– Tämä on ehkä hieman kauempana tulevaisuudessa kuin edelliset esimerkit, mutta siinäkin on lupaava kehitys-suunta. Onnistuessaan näistä kaikista ratkaisuista on globaalia hyötyä päästöjen vähentämisessä. Samalla ne parantavat Suomen vientiä ja työllisyyttä. Ilmastopolitiikka onkin enenevässä määrin erinomaista talous- ja työllisyyspolitiikkaa.

Juhana Unkuri

Juhana Unkuri on freelance-toimittaja.

Taustalähde: openilmasto-opas.fi/mika-ilmastonmuutos/